

Tema 5. L'Impost sobre Successions i Donacions

FONTS, OBJECTE I ÀMBIT D'APLICACIÓ

L'impost sobre successions i donacions (ISiD), regulat per la Llei 29/1987, de 18 de desembre (LISD), i el Reial decret 1629/1991, de 8 de novembre (que aprova el Reglament - RISD), és un tribut l'objecte de gravamen del qual són els increments de patrimoni obtinguts a títol lucratiu per les persones físiques, sempre que vinguin causats per algun dels pressupòsits que configuren el seu fet imposable.

En la normativa anterior a l'esmentada (Text refós aprovat pel Decret 1018/1967), que va estar en vigor fins al 31 de desembre de 1987, també quedaven gravats els increments lucratius obtinguts per les persones jurídiques. Actualment, aquests increments se sotmeten a tributació en l'impost sobre societats.

La vigent LISD va suposar també la incorporació dels gravàmens sobre les donacions i sobre les indemnitzacions percebudes per assegurances sobre la vida i, en general, les adquisicions per qualsevol negoci jurídic de caràcter gratuït.

Lectura: Exposició de motius de la Llei 29/1987

Principals modificacions derivades de la Llei 29/1987

- Supressió d'exempcions i establiment d'un mínim exempt en funció de l'edat i el parentiu (Successions).
- Exclusió de les persones jurídiques.
- Unificació de tarifes
- Graduació de la quota en funció del patrimoni preexistent de l'adquirent.
- Sistema d'autoliquidació

Àmbit d'aplicació

L'ISiD s'aplica en tot el territori nacional, sense perjudici dels règims forals del País Basc i Navarra.

El seu rendiment s'ha cedit a les CCAA de règim comú. Des de l'1 de gener de 1997, les CCAA tenen, a més, competències normatives.

Regles de territorialitat → atribució del rendiment i la competència: vegeu els arts. 2 i 29 LISD; 5 i 6 RISD; 19.2 LOFCA ; i art. 32 Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la

que es regula el sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb Estatut d'Autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries.

Cal tenir en compte, a més, les normes que delimiten l'aplicació internacional de l'impost: arts. 6 (obligació personal), 7 (obligació real), 20.4, 21.3 i 22.4 LISD; i arts. 17 (obligació personal) i 18 (obligació real) RISD.

Llevat dels casos de doble imposició amb els 3 països que tenen subscrits conveni amb Espanya i que, per tant, s'aplicaran les normes que s'hi contenen (Grècia, conveni de 6-3-1919; França, conveni de 8-1-1963; Suècia, conveni de 25-4-1963), cal aplicar les regles següents:

a) Com en d'altres impostos, la primera delimitació s'efectua en funció de la residència del subjecte passiu:

- el resident a Espanya (obligació personal) tributa per la totalitat de béns i drets que adquireixi, sens perjudici de les deduccions i mínims exempts;
- el no resident (obligació real) tributa pels béns i drets que adquireixi quan estiguin situats en territori espanyol, puguin exercir-se o hagin de complir-se en aquest territori.

b) No obstant això, tributen sempre a Espanya, amb independència de la residència del beneficiari:

- L'adquisició a títol lucratiu de béns situats en territori espanyol o de drets que puguin exercir-se en aquest territori.

A aquests efectes es consideren situats en territori espanyol:

- els béns immobles que hi estiguin radicats;
- els béns mobles afectats de forma permanent a habitatges, finques o explotacions industrials situats en territori espanyol, tot i que en el moment de la meritació de l'impost es trobin fora del mateix per circumstàncies conjunturals o transitòries.
- La percepció de quantitats procedents d'assegurances sobre la vida quan:
  - el contracte s'hagués celebrat a Espanya amb qualsevol companyia asseguradora;
  - la companyia asseguradora sigui espanyola, qualsevol que sigui el lloc de celebració del contracte.

c) Els subjectes passius absents del territori espanyol i els no residents estan obligats a designar un representant amb residència a Espanya.

d) En la fixació del concepte de residència habitual, la LISD remet a la definició a efectes de l'IRPF. En aquest impost, l'habitualitat es determina per la permanència en el territori durant més de 183 dies durant l'any natural, sense

computar les absències circumstancials. Nogensmenys, com que L'ISiD és un tribut de meritació instantània, sense període d'imposició, sembla que exigeix que el temps de permanència superior a 183 dies s'ha de computar respecte dels 365 dies precedents a la data de meritació de l'impost. Tot i que la llei no ho diu, aquesta ha estat la solució adoptada pel RISD (vegeu art. 17.2 RISD)

- e) En l'obligació real de contribuir i en l'obligació personal quan el difunt o el subjecte passiu són NO RESIDENTS, resulta sempre d'aplicació la regulació estatal (determinació dels coeficients multiplicadors, tarifa o les reduccions de la base imposable,...)

La tarifa i els coeficients estatals també s'apliquen en el supòsit d'obligació personal en el cas de donació de béns immobles situats a l'estranger.

Règims forals

El gravamen sobre successions en aquests territoris és molt favorable al contribuent en comparació amb el gravamen estatal, especialment entre familiars propers.

País Basc

L'ISiD té caràcter de tribut concertat de normativa autonòmica, sense que s'estableixi cap limitació en el Concert, per la qual cosa, les Diputacions Forals –que són a qui correspon la seva exacció- tenen plena competència per a la seva regulació.

Es tributa en el País Basc:

- a) Per obligació personal, quan el contribuent tingui la seva residència habitual en territori espanyol, amb independència del lloc en què radiquin els béns o drets, en els casos següents:
- en las successions, quan el causant tingui la seva residència habitual en el País Basc;
  - en las donacions de béns immobles, quan aquests estiguin situats en territori basc; i en la resta de béns i drets, quan el donatari tingui la seva residència habitual en aquest territori;
  - en les assegurances sobre la vida, quan l'assegurat tingui la seva residència habitual en el País Basc.

Les Diputacions Forals han d'aplicar les normes de territori comú quan el causant o donatari hagués adquirit la residència en el País Basc en menys de 5 anys d'antel·lació a la data de meritació de l'impost, llevat que tingui la condició política de basc (conforme al Codi civil i al Concert).

b) Per obligació real:

- quan el contribuent tingui la seva residència a l'estranger i la totalitat dels béns o drets estiguin situats, puguin exercir-se o complir-se en el País Basc.
- quan els no residents en territori espanyol rebin quantitats derivades de contractes d'assegurances de vida realitzats amb entitats asseguradors residents en el País Basc o amb entitats estrangeres que operin en el mateix.

Per a determinar la residència habitual dels subjectes passis, s'utilitzen els criteris de l'IRPF.

En el cas de distribució dels béns en diferents Territoris Històrics, resulta competent la Diputació Foral del territori on sigui superior el valor dels béns o drets.

Si en un document es donen diferents béns i/o drets d'un mateix donant a un mateix donatari, i aplicant la regla anterior el rendiment ha d'entendre's produït en territori comú i basc, cal repartir el rendiment entre ambdues Administracions: correspon a cadascuna d'elles l'import que resulti d'aplicar al valor dels béns donats el rendiment dels qual se li atribueix, el tipus mig que, segons les seves normes, correspondria al valor de la totalitat dels béns i drets donats.

Navarra

L'ISiD és un tribut regulat normativament per Navarra, tenint en compte els principis generals i les normes del Conveni Econòmic.

Correspon a la Comunitat Foral de Navarra l'exacció de l'impost en els supòsits següents:

- a) En l'adquisició de béns i drets per herència, llegat o qualsevol altre títol successori, quan el causant tingui la seva residència habitual a Navarra o, tenint-la a l'estranger, conservi la condició política de navarrès.
- b) En l'adquisició per donació o per qualsevol altre negoci jurídic a títol gratuït i «intervius», quan:
  - es tracti de béns immobles i drets sobre els mateixos que estiguin situats en territori navarrès;
  - tractant-se d'altres béns i drets, el donatari o l'afavorit per elles tingui la seva residència habitual a l'esmentat territori.
- c) En els supòsits no contemplats en les lletres anteriors, i quan el contribuent tingui la seva residència a l'estranger i la totalitat dels seus béns i drets hi hagi situats, puguin exercir-se o hagin de complir-se en territori navarrès, així com respecte a quantitats derivades de contractes d'assegurances

sobre la vida, quan el contracte hagi estat realitzat en territori navarrès amb entitats asseguradores residents o amb entitats estrangeres que operin en ell.

Territori comú (Llei 22/2009 de 18 de desembre, per la que es regula el sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb Estatut d'Autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries - arts. 28, 32 y 48)

L'ISiD està inclòs entre els tributs que són objecte de cessió a les CCAA.

Correspon el rendiment del tribut:

- a) En les adquisicions a causa de mort i en les quantitats percebudes pels beneficiaris d'assegurances sobre la vida: a la CA de residència habitual del causant.
- b) En les adquisicions per donació:
  1. De béns immobles, inclosos els valors assimilats pel art.108 de la Llei 24/1988, del mercat de valors: a la CA on arrelin.
  2. De béns diferents: a la CA de residència habitual del donatari.

En els supòsits a i b.2 anteriors s'ha d'aplicar la normativa de la CA en la qual el causant o el donatari hagués tingut la seva residència habitual el major nombre de dies del període dels 5 anys anteriors al seu decés, comptats des del dia anterior a la data de meritació. Quan no sigui possible determinar la normativa aplicable, s'aplicarà la de l'Estat (vegeu arts. 28.1.1.b i 32.5 de la Llei 22/2009) .

També cal tenir en compte les regles següents:

- quan en un sol document es donen per un mateix donant a un mateix donatari, béns o drets el rendiment dels quals correspon a diverses CCAA, s'atribuirà a cada una d'elles el rendiment que resulti d'aplicar al valor dels béns que els correspongui el tipus mig aplicable a la totalitat dels béns donats;
- quan a una donació hagin d'aplicar-se les regles d'acumulació de donacions, el rendiment atribuït a la CA es calcula aplicant al valor de la donació el tipus mig corresponent a la totalitat dels béns acumulats.

A més, les CCAA tenen capacitat normativa per regular determinats aspectes de l'impost (vegeu art. 48 Llei 22/2009):

- reduccions de la base imposable, tant en les adquisicions *mortis causa* com en les donacions
- la tarifa de l'impost (en relació amb aquesta competència, es va suscitar fa un temps polèmica sobre la possibilitat d'establir un tipus 0).
- fixació de la quantia del patrimoni preexistent i dels coeficients multiplicadors;
- les deduccions i bonificacions de la quota;

- la regulació de la gestió i liquidació de l'impost

Durant els anys 2005 a 2009, la majoria de les CCAA governades per partits conservadors han anat augmentant considerablement els mínims exempts o les reduccions en favor dels descendents i cònjuges, tant en la modalitat de successions com en la modalitat de donacions. Part de la doctrina considera que en algunes ocasions s'han extralimitat en l'ús de les seves competències.

A Catalunya s'ha aprovat recentment la Llei 19/2010, de 7 de juny, de regulació de l'impost sobre successions i donacions, en la qual s'han introduït modificacions substancials, per aproximar la seva regulació catalana que regeix avui en països de l'entorn europeu; així, i com elements més destacables de la reforma, s'han aprovat uns nous imports dels mínims exempts per parentiu (reduccions de la base imposable) i s'ha simplificat la tarifa general, mantenint la tarifa aprovada el 2007 per a les donacions entre parents dels grups I i II.

CONCEPTE I NATURALESA

L'ISiD s'autodefineix (vegeu art. 1 Llei 29/1987) com un impost directe i subjectiu, que té com objecte de gravamen els increments de patrimoni obtinguts a títol lucratiu per persones físiques.

(Convé precisar, però, que L'ISiD no grava plusvàlues, sinó adquisicions lucratives de béns i drets).

Als caràcters anteriors (d'impost directe i subjectiu) cal afegir els següents:

- és un impost patrimonial, que incideix sobre la circulació de la riquesa amb cert caràcter redistributiu;
- instantani;
- personal; i
- cedit a les comunitats autònomes.

Com en d'altres tributs (ITPAJD), l'ISiD s'exigeix d'acord amb la veritable naturalesa de l'acte que origina l'adquisició, qualsevol que sigui la forma o denominació elegida pels interessats.

I els béns i drets transmesos queden afectes a la responsabilitat del pagament de l'ISiD, llevat que el posseïdor estigui protegit per la fe pública registral, o hagi adquirit el bé moble, amb bona fe i just títol, en establiment obert al públic.

RELACIÓ AMB D'ALTRES IMPOSTOS

Els increments de patrimoni obtinguts per l'adquirent que quedin subjectes a l'ISiD no es graven en l'IRPF; per contra, el guany patrimonial del transmissor derivat d'una

transmissió lucrativa entre vius, es grava en l'IRPF (llevat que es donin diners) (vegeu arts. 33.1, 33.5 i 36 i següents LIRPF)

D'altra banda, el gravamen de l'ISiD és incompatible, per naturalesa (lucrativa), amb la modalitat TPO de l'ITPiAJD així com amb la modalitat d'AJD-documentos notariales quant a la quota variable (vegeu art. 31.2 TRLITPAJD).

En canvi, l'ISiD no és incompatible amb l'impost sobre l'increment de valor dels terrenys de naturalesa urbana (IIVTNU - també anomenat "plusvàlua" municipal), de manera que la transmissió lucrativa d'un bé immoble urbà merita ambdós tributs, sense que la quota per l' IIVTNU sigui deduïbles ni de la base ni de la quota de l'ISiD.

FET IMPOSABLE. MODALITATS. PRESUMPCIONS

Constitueix el fet imposable de l'ISiD l'adquisició lucrativa per part d'una persona física de béns i drets de contingut econòmic, entre vius o *mortis causa*.

Operacions subjectes (art. 3 LISD; art. 10 RISD)

L'article 3 de la LISD distingeix tres modalitats del fet imposable:

- herències (adquisicions a títol successori)
- donacions o altres negocis lucratis entre vius
- percepció de quantitats per assegurances sobre la vida.

El divers origen dels increments de patrimoni a títol lucratiu (herències, donacions, assegurances de vida), implica un diferent tractament tributari en cada cas.

Per tant, queden subjectes a l'ISiD els increments de patrimoni obtinguts a títol lucratiu per una persona física quan provenguin de:

a) L'adquisició de béns i drets per herència, llegat, o qualsevol altre títol successori

Als efectes anteriors, s'entén per hereu, el que succeeix a títol universal, i per legatari, el que succeeix a títol personal.

L'expressió legal «d'altres títols» successoris acull altres supòsits entre els quals s'inclouen:

- Les adquisicions l'origen de les quals estigués en donació *mortis causa* (art. 620 Cc). Cal matisar que si es tracta d'una donació *mortis causa* amb lliurament de present del bé o dret donat (només admeses pel Dret civil català), aquestes tributen com a negoci lucratiu entre vius.
- Els contractes o pactes successoris;
- Les quantitats assignades pels testadors als marmessors, sempre que excedeixin de les establertes pels usos o costums o del 10% del valor del cabal hereditari;

- La percepció de quantitats que les entitats lliurin als familiars dels empleats morts, llevat de les derivades d'assegurances sobre la vida per al cas de mort, o les que hagin de tributar per IRPF.

b) L'adquisició de béns i drets per donació o altres negocis jurídics a títol gratuït i intervius, entre els que s'inclouen:

- La renúncia de drets a favor de persona determinada.
- Les que tinguin el seu origen en una condonació de deute, assumpció de deute, transacció, desistiment i aplanament|violació de domicili en judici|seny o arbitratge, sempre que es realitzin per pur ànim de liberalitat.
- Les següents percepcions d'assegurances sobre la vida que, per excepció a l'assenyalat en la següent lletra c), es consideren assimilades a donacions:
  - Les quantitats percebudes per beneficiaris diferents del contractant, en l'assegurança sobre la vida per a cas de supervivència de l'assegurat;
  - El contracte individual d'assegurança per a cas de mort de l'assegurat, persona diferent del contractant

c) La percepció de quantitats pels beneficiaris de contractes d'assegurança sobre la vida -amb algunes excepcions que ja veurem- i amb les següents condicions:

- que es tracti d'assegurances de vida per a cas de mort de l'assegurat;
- que el contractant sigui una persona diferent del beneficiari. Si beneficiari i contractant coincideixen, el negoci és onerós i les quantitats percebudes s'integren a l'IRPF (DGT 19-6-95)

Excepte en els casos d'indemnitzacions derivades de contractes de previsió social amb mutualitats (que donen lloc a rendiments de treball en virtut de l'article 16.2 de la LIRPF), les indemnitzacions d'assegurances de vida només es graven com a tals si la causa de la percepció és la mort del contractant, no la seva supervivència, ja que la tributació de les esmentades quantitats s'acumula a la de l'herència (articles 9 LISD i 39 RISD). En cas contrari, i sempre que el contractant sigui diferent del beneficiari, tributaran com a donacions.

[Vegeu la *Circular 2/1989, de 22 de novembre, sobre tractament del contracte d'assegurança en l'impost sobre successions i donacions, de la Direcció general de Tributs del Ministeri d'Economia i Hisenda* - publicada al B.O.M.E.H. l'1 de febrer de 1990].

D'altra banda, el Reglament considera com a assegurances de vida les assegurances d'accidents quan la percepció de les quantitats hagi estat causada per la mort de la persona assegurada (vegeu art. 13 RISD).

d) S'han de tenir en compte també els increments de patrimoni presumptes que s'assenyalen a l'article 4 de la Llei (vegeu, més endavant, l'epígraf corresponent d'aquesta guia)

Supòsits de no subjecció (art. 3 LISD; art. 3 RISD)

Es declaren no subjectes a L'ISiD:

a) Els següents premis:

- els obtinguts en jocs autoritzats (loteries, apostes esportives, sorteigs de l'ONCE, rifles, tómbols, etc.);
- els altres premis i indemnitzacions, exempts d'IRPF

b) Les subvencions, beques, premis, primeres, gratificacions i ajuts concedits per entitats públiques o privats amb finalitats benèfiques, docents, culturals, esportius o d'acció social.

c) Les quantitats i utilitats en general que les empreses lliurin els seus treballadors, quan derivin directament o indirectament d'un contracte de treball.

d) En relació amb els plans i fons de pensions o dels seus sistemes alternatius:

- les quantitats que, en concepte de prestacions, es percebin pels seus beneficiaris
- les aportacions a patrimonis protegits realitzades a favor de persones amb un grau de discapacitat igual o superior al 65%, en els termes previstos en LIRPF (vegeu disp. addic.18a LIRPF) → fins a una determinada quantitat o valor, aquestes aportacions es consideren rendiments del treball de donatari discapacitat si bé són declarats exempts (vegeu articles 7.w i 53 LIRPF) L'excés sobre aquesta quantitat o valor, tindrà caràcter de negoci lucratiu entre vius subjecte, per tant, a la modalitat de donacions de l'ISiD.

e) En relació amb les assegurances sobre la vida:

- la percepció de quantitats per un creditor, designat beneficiari d'un contracte d'assegurança sobre la vida, quan el contracte s'hagi subscrit, precisament, per tal de garantir el pagament d'un deute anterior amb el creditor beneficiari;
- les operacions d'assegurances sobre la vida, quan el contractant sigui persona diferent del beneficiari, en els casos que s'assenyalen en la LIRPF (vegeu art. 16.2.a LIRPF)

Donacions especials (art. 29 LISD; art. 59 RISD)

La llei contempla alguns supòsits específics:

- Com a regla general, les donacions amb causa onerosa i les remuneratòries tributen per tal concepte i pel seu total import, llevat que existeixin recíproques prestacions o s'imposi algun gravamen al donatari, supòsit en el qual tributen com a donació només per la diferència (la resta queda subjecta a la modalitat de TPO de l'ITPAJD).
- Les cessions de béns a canvi de pensions vitalícies o temporals han de tributar com a donació per la part en la qual el valor dels béns donats superi el de la pensió, calculats ambdós d'acord amb l'ITPAJD.
- A més, el principi de qualificació que incorpora l'article 28 de la LGT ha permès a l'Administració considerar en ocasions com a donacions els préstecs a llarg termini sense interès o amb un interès mínim (criteri desautoritzat pel Tribunal Suprem en sentències de 8.6.2002 i 28.9.2002), o la renúncia del soci a la subscripció preferent d'accions, atenint-se a la veritable naturalesa jurídica del negoci jurídic (Resolucions TEAC de 25/7/1990 i 26/9/1991)

Presumpció de fets imposables (art. 4 LISD; art. 15 RISD)

Al costat dels fets imposables anteriors, la LISD presumeix que existeix increment de patrimoni a títol lucratiu, llevat de prova en contrari, en els següents casos:

- quan en els registres fiscals o de les dades que tingui l'Administració resulti una disminució del patrimoni d'una persona i simultàniament o amb posterioritat, però dins el termini de prescripció, l'increment patrimonial corresponent en el cònjuge, descendents, hereus o legataris.

El seu abast -com afirma Pérez Royo- queda reduït al cercle de persones assenyalat en la llei: no assoleix per exemple a ascendents que no siguin hereus o legataris, ni a tercers que tampoc ho siguin.

- en les adquisicions oneroses realitzades pels ascendents com a representants dels descendents menors d'edat, es presumeix l'existència d'una transmissió lucrativa a favor d'aquests pel valor dels béns o drets transmesos, llevat que es provi l'existència prèvia de béns o mitjans suficients del menor per a realitzar-la i la seva aplicació a aquesta finalitat. Per tant, llevat que es demostrï l'existència de béns suficients d'aquests, es presumeix que la compra es realitza per l'ascendent, que, posteriorment, dona el bé adquirit al seu descendent.

En aquest cas són procedents dues liquidacions: la que correspongui pel contracte oneros (IVA o ITPIAJD), i una altra per donació en favor del descendent (ISD).

En ambdós casos, la presumpció s'ha de notificar a l'interessat → procediment previst a l'art 92 RISD: com garantia per als contribuents a qui s'apliqui, la llei preveu un tràmit d'al·legacions i proves abans de girar les liquidacions. L'Administració, quan conegui l'existència del possible increment patrimonial no

declarat en termini, ha de posar-ho en coneixement de l'interessat abans d'efectuar la seva liquidació, perquè aquest manifesti el que consideri oportú en el termini de quinze dies, aportant les proves i documents pertinents.

A més d'aquestes presumpcions, existeixen les anomenades presumpcions d'addició o integració del cabal relict. (Formen part de l'estudi de base imposable; vegeu l'epígraf corresponent d'aquesta guia).

Podem assenyalar ara, però, que, a diferència del que ocorre amb les presumpcions d'addició, les presumpcions de fets impossibles que hem vist suposen l'existència d'un fet impossible no declarat. Això no obstant, fins que la qüestió no es resol, l'Administració no pot girar la liquidació (art. 92 RISD).

Element objectiu del fet impossible:

Està constituït pels béns i drets patrimonials que són adquirits a través dels títols exposats. Per això, en principi, hom pot pensar que només pot tractar-se dels béns que formaven part del patrimoni del causant o donant i puguin ser objecte de transmissió.

Ara bé, interessa posar de relleu que a través del testament, o per les pròpies disposicions legals, es poden constituir situacions patrimonials o drets de conformació diferent de les que existien en el patrimoni del causant o donant. Així, per exemple, i molt significativament, el desmembrament del domini amb la constitució d'usdefruits – situació molt habitual per ésser l'atribució freqüent a favor del cònjuge vidu; altres supòsits serien la constitució de pensions, rendes vitalícies, etc.

Element subjectiu del fet impossible:

Es posa de manifest en relacionar-lo amb el pressupòsit objectiu → l'adquisició pel subjecte passiu dels béns objecte de la transmissió lucrativa.

En relació amb el subjecte passiu, cal fer dues consideracions:

- l'exclusió de les persones jurídiques (les seves adquisicions lucratives queden sotmeses a l'impost sobre societats); i
- l'existència de normes especials en la llei per als casos d'institucions especials de Dret Successori (substitucions hereditàries, fideïcomisos, reserves, repudiacions de les herències, etc.), en les quals la relació entre el subjecte passiu i l'adquisició s'estableix de forma indirecta o més complexa).

Element temporal del fet impossible: meritació

La meritació de l'impost es produeix en els moments següents (art. 24 LISD):

- a) En les adquisicions a causa de mort i en les assegurances de vida, el dia de la mort del causant o assegurat.
- b) En les transmissions lucratives intervius, el dia que tingui lloc l'acte o contracte.

En ambdós casos, i per raons d'ordre pràctic, la llei manté el criteri tradicional de considerar meritament el fet imposable no en el moment en què, d'acord amb el nostre ordenament jurídic, té lloc efectivament l'adquisició gravada (que és el moment de l'acceptació de l'herència o donació- arts. 989 i 623 del CC; i arts. 411.4 i 411.5 del Codi de Successions – Llibre IV del Codi civil de Catalunya; i), sinó en un moment anterior, que és el de la mort o el de la formalització del contracte → S'anticipa la meritació de l'impost a la pròpia realització del fet imposable (adquisició), sense perjudici que si aquest no arriba a produir-se (casos de no acceptació de l'herència o repudiació anterior a la prescripció) sigui procedent la devolució de l'impost pagat.

Ara bé:

- Quan l'efectivitat de l'adquisició quedi suspesa per l'existència d'una condició, un terme, un fideïcomís o qualsevol altra limitació s'entendrà sempre realitzada el dia en què les esmentades limitacions desapareguin. " (article 24.3 LISD)

Com a cas específic, és interessant la resolució del TEAC de 24.4.1996 en què es va reputar vàlida i amb efectes suspensius de la liquidació la condició imposada en una donació segons la qual aquesta no serà efectiva si el valor comprovat per l'Administració supera una quantitat determinada.

- En el supòsit d'escriptures autoritzades per funcionaris estrangers, el termini de prescripció s'ha de computar des de la data de la seva presentació davant de qualsevol Administració espanyola, llevat que un Tractat, Conveni o Acord Internacional, subscrit per Espanya, fixi una altra data per a l'inici de l'esmentat termini.

Cal fer avinent, per altra banda, que el còmput del termini de prescripció, si les adquisicions figuren incorporades en un document privat, només comença a partir de la data en la qual el document assoleix efectes davant tercers, inclosa la Hisenda Pública, d'acord amb l'art.1227 Cc.

Exempcions (disposició transitòria 3a LISD; Llei 19/1995, de 4 de juliol, de Modernització de les explotacions agràries)

La promulgació de la LISD va suposar l'eliminació gairebé total d'exempcions en aquest impost.

No obstant això subsisteixen dues excepcions:

- Amb independència de les reduccions de la base imposable es concedeixen determinades exempcions aplicables a les explotacions agràries, tant en les adquisicions per donació com en les adquisicions *mortis causa* (vegeu els arts. 9 i 11 i la disp. add. 4a de la Llei 19/995).
- Adquisició de bons de caixa de bancs industrials. Encara que és d'escassa rellevància pràctica en l'actualitat, existeix un benefici objectiu d'exempció total per a l'adquisició de bons de caixa de Bancs industrials o de negocis, per herència, llegat o donació, que haguessin estat adquirits pel transmissor abans de 19-1-1987.

Excepcionalment, s'ha aprovat alguna altra exempció específica, com, per exemple, en la llei d'acompanyament de la LPGE per al 2000 en què es van declarar exempts de l'ISiD els lliuraments gratuïts d'habitatges efectuats per les Administracions Públiques a favor dels damnificats per la riuada de Badajoz de novembre de 1997.

SUBJECTES PASSIUS

Cal recordar aquí el principi general que la condició de subjecte passiu davant la Hisenda Pública no pot veure's alterada per pactes entre particulars, amb independència de la validesa d'aquests pactes entre les parts (vegeu 17.4 Llei general tributària, que estableix la regla general d'indisponibilitat dels elements de l'obligació tributària)

Segons la modalitat:

• Successions:

Estan obligats al pagament de l'impost, a títol de contribuent, en les adquisicions *mortis causa*, els drethavents (els beneficiaris de l'herència o el llegat), amb independència de les estipulacions que les parts estableixin o les disposicions que el testador ordeni (art. 5.a LISD; art. 15.a RISD).

• Donacions:

Estan obligats al pagament de l'impost a títol de contribuent els donataris o afavorits per la donació. (LISD art.5.b; RISD art.16.1.b)
(La nacionalitat i residència del donant és irrellevant en la liquidació de la donació, ja que el subjecte passiu és sempre el donatari)

• Assegurances sobre la vida:

L'obligació de pagament recau sobre els beneficiaris dels contractes (art. 5.c LISD; i art. 16.c RISD).

Resolució DGT 3-12-97: La determinació dels beneficiaris d'un contracte d'assegurança sobre la vida del causant, l'ha de fer la companyia d'assegurances. Si a la pòlissa s'estableixen com a tals els hereus legals, la indemnització correspondrà als mateixos. Si figura només un dels hereus, aquest serà el que haurà de computar l'import de la indemnització en la declaració de l'impost, que s'ha d'acumular a la resta dels béns que integrin la seva porció hereditària, obtenint així la seva base imposable.

Responsables del tribut (art. LISD; arts 19 i 20 RISD; i art. 43 LGT)

Sense perjudici de l'obligació de pagament pel contribuent, la LISD determina quatre supòsits específics de responsabilitat subsidiària en el pagament de l'impost en les adquisicions *mortis causa* (herència, llegat, altre títol successori i assegurances se vida) sense haver verificat el compliment de l'obligació tributària de declaració-liquidació de l'impost (pagament o declaració d'exempció o de no subjecció):

- a) En la transmissió *mortis causa* de dipòsits, garanties o comptes corrents que formen part de l'herència: s'imputa la responsabilitat als mitjancers financers, entitats i persones que lliuressin el metàl·lic i valors dipositats, o tornat les garanties constituïdes.
- b) En la transmissió de títols valors que formen part de l'herència: s'imputa la responsabilitat als mitjancers que haguessin intervingut en la transmissió.
- c) En les assegurances sobre la vida: a les entitats d'assegurances que procedeixin al lliurament de quantitats als beneficiaris designats als contractes.
- d) Al funcionari que autoritzi el canvi de subjecte passiu en els registres fiscals, sense exigir prèviament la justificació del pagament de l'impost.

No obstant això, els lliuraments de metàl·lic o valors i les altres operacions assenyalades en les lletres a), b) i c) anteriors, no implicaran incursió en responsabilitat quan es produeixin amb l'exclusiu objecte d'habilitar fons per fer front al pagament del propi impost i la quantitat lliurada s'instrumenti en un xec bancari expedit a nom de l'Administració creditora del mateix.

La responsabilitat es limita a la porció de l'impost que correspongui a l'adquisició dels béns que l'originin, és a dir, al resultat d'aplicar al valor comprovat dels béns afectats (valors, assegurança, metàl·lic, etc) el tipus mig efectiu de gravamen (TMG).

BASE IMPOSABLE

Règims de determinació de la base imposable: Estimació directa, sense perjudici del que la LGT estableix respecte de l'estimació indirecta de bases (vegeu art. 50.4)

• La base imposable en la modalitat “successions”

La base imposable en aquest tipus d'adquisicions està constituïda pel valor net de la participació individual de cada drethavent en el cabal hereditari. S'ha d'entendre com a

tal el valor real dels béns i drets que formin el cabal relict, minorat per les càrregues, deutes i despeses que fossin deduïbles

A efectes de la liquidació de L'ISiD i de la valoració dels béns que integren l'herència o el llegat, han de tenir-se en compte també les regles especials, i en particular, en relació amb la valoració dels drets d'usdefruit i ús i habitació.

També és precís tenir compte la possibilitat d'acumulació de donacions.

Béns del cabal relict (arts. 23 i 24 RISD)

El cabal relict s'integra per:

- els béns i drets que integren jurídicament l'herència del mort, que els interessats declaren com a tals
- els béns i drets denominats addicionables
- els que formin part de l'aixovar domèstic

Béns addicionables (art. 11 LISD; i arts. 23 i ss RISD)

En atenció, sobretot, al fet d'haver-se després de tals béns en una data anterior, però pròxima a la mort, la llei presumeix que la disposició només obeïa a l'ànim d'eludir el pagament de l'impost successori per part dels futurs adquirents per herència.

Aquestes presumpcions afecten a:

- a) Els béns de totes classes que haguessin pertangut al causant de la successió fins un any abans de la seva mort (art. 11.1.a LISD; art. 25 RISD)

Freqüent aplicació en el cas de béns que figuren en l'última declaració de l'impost sobre el patrimoni i que no apareixen en la relació de béns presentada pels hereus als efectes de L'ISiD.

Es desvirtua quan:

- es justifiqui que en el cabal figuren inclosos el metàl·lic o altres béns subrogats al lloc dels desapareguts, amb valor equivalent;
- els interessats provin, de manera fefaent, que els béns van ser transmesos a persona diferent d'un hereu, a legatari, a parent (dins del tercer grau), o a cònjuge de qualsevol d'ells o del mort.

- b) Els béns i drets adquirits durant els 3 anys anteriors a títol oneros en usdefruit pel mort i en nua propietat per un hereu, legatari, parent dins del tercer grau o cònjuge de qualsevol d'ells o del mort (art. 11.1.b LISD; i art. 26 RISD)

No s'aplica si s'acredita que els adquirents de la nua propietat van fer efectiva la contraprestació.

- c) Béns i drets transmesos pel causant durant els 4 anys anteriors a la seva mort reservant-se l'usdefruit -o qualsevol altre dret vitalici- dels mateixos o d'altres de

l'adquirent|adquiridor. S'exclouen les transmissions a canvi de renda vitalícia a entitats dedicades legalment a aquest gènere d'operacions.

Es desvirtua si en el cabal hereditari figura diners o altres béns rebuts en contraprestació de la nua propietat.

d) Valors i efectes dipositats:

- els valors i efectes dipositats -generalment en entitats financeres-, els resguards dels quals s'haguessin endossat, si anteriorment a la mort de l'endossant no s'haguessin retirat aquells o pres raó de l'endós en llibres del dipositari; i
- els valors nominatius -encara que no estiguin dipositats- que haguessin estat igualment objecte d'endós, si la transferència no s'hagués fet constar als llibres de l'entitat emissora, anteriorment també a la mort del causant.

Règim d'aplicació de les presumpcions anteriors:

- Admeten prova en contrari (són presumpcions *iuris tantum*)
- No tenen repercussions civils en la divisió i partició de l'herència.
- No operen de forma automàtica → se segueix el procediment previst a l'art. 93 RISD)
- No procedeix l'addició en el supòsit -infreqüent però possible- que allò satisfet per l'ITPiAJD sigui superior al que correspondria pagar per l'ISiD. I si és inferior, el subjecte passiu té dret que se li dedueixi la quantitat pagada en l'ITPiAJD de la liquidació practicada per l'ISiD (art. 11.3 LISD; art. 29 RISD).

Aixovar domèstic (art. 15 LISD; art. 34 RISD)

Art. 15 LISD

“El ajuar doméstico formará parte de la masa hereditaria y se valorará en el 3 % del importe del caudal relicto del causante, salvo que los interesados asignen a este ajuar un valor superior o prueben fehacientemente su inexistencia o que su valor es inferior al que resulte de la aplicación del referido porcentaje.”

Art. 34 RISD

“1. Salvo que los interesados acrediten fehacientemente su inexistencia, se presumirá que el ajuar doméstico forma parte de la masa hereditaria, por lo que si no estuviese incluido en el inventario de los bienes relictos del causante, lo adicionará de oficio la oficina gestora para determinar la base imponible de los causahabientes a los que deba imputarse con arreglo a las normas de este Reglamento.

2. El ajuar doméstico se estimará en el valor declarado, siempre que sea superior al que resulte de la aplicación de la regla establecida en el Impuesto sobre el Patrimonio para su valoración. En otro caso, se estimará en el que resulte de esta regla, salvo que el inferior declarado se acredite fehacientemente.

3. Para el cálculo del ajuar doméstico en función de porcentajes sobre el resto del caudal relicto, no se incluirá en este el valor de los bienes adicionados en virtud de lo dispuesto en los artículos 25 a 28 de este Reglamento ni, en su caso, el de las donaciones acumuladas, así como tampoco el importe de las cantidades que procedan

de seguros sobre la vida contratados por el causante si el seguro es individual o el de los seguros en que figure como asegurado si fuere colectivo.

El valor del ajuar doméstico así calculado se minorará en el de los bienes que, por disposición del artículo 1.321 del Código Civil o de disposiciones análogas de Derecho civil foral o especial, deben entregarse al cónyuge sobreviviente, cuyo valor se fijará en el 3 % del valor catastral de la vivienda habitual del matrimonio, salvo que los interesados acrediten fehacientemente uno superior.

L'aixovar domèstic es computa com un element més de la massa hereditària, i es quantifica de forma automàtica en el 3% del cabal relicte (valor dels béns i drets de l'herència amb deducció de les càrregues i deutes deduïbles, però no de les despeses). Això no obstant, l'interessat pot provar la inexistència d'aixovar o el seu menor valor.

En els darrers, temps ha estat qüestionada aquesta figura, perquè és una figura que no té encaix en la realitat actual; a més, en l'impost sobre el patrimoni, que també incorporava la figura de l'aixovar, ja es va suprimir (quan l'impost encara era vigent). El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ha emès algunes sentències (SSTSJCat 2.05.2008, 28.11.2008 i 18.12.2008) en què ha donat per vàlid el menor valor al·legat per l'interessat o, fins i tot la seva inexistència, en base només a l'anàlisi de la composició de la resta de l'herència (inexistència de béns immobles, ...). Això no obstant, la Direcció general de Tributs del MEH (competent per a interpretar la normativa estatal de l'ISiD) segueix mantenint l'aplicació estricta de l'art. 15 LISD.

Deduccions: quantitats deduïbles del valor dels béns i drets (per obtenir-ne el seu valor net)

Del valor dels béns i drets es poden deduir determinades càrregues, deutes i despeses:

a) Càrregues deduïbles (art. 12 LISD; art. 31 RISD)

Per a ésser deduïble de la base, una càrrega ha de complir els requisits següents:

- ha d'estar establerta directament sobre el bé de què es tracti → càrrega real
- ha de ser perpètua (certes servituds), temporal (pensions) o redimible (censos).
- ha de disminuir realment el valor del bé (censos, pensions i certes servituds).

Els drets reals de garantia (penyora, hipoteca) no minoren el valor real del bé en cas de transmissió, sense perjudici que si es van constituir en garantia d'un deute l'import d'aquest deute resulti deduïble si es compleixen les condicions i requisits establerts a l'art. 13 LISD (veure punt següent)

b) Deutes deduïbles (art. 13 LISD; art. 32 RISD)

Són deduïbles els deutes del causant reconeguts en sentència ferma o l'existència dels quals s'acrediti per document públic o per document privat amb

data fefaent (aplicació de l'art. 1227 Cc) o per qualsevol altre mitjà de prova. L'Administració pot exigir, no obstant això, que es ratifiqui l'existència del deute en document públic pels hereus, amb la compareixença del creditor.

L'expressió "*deutes del causant*" exclou, per exemple, el deute del fill, encara que estigués garantit pel pare amb una hipoteca sobre un bé seu inclòs en l'herència. La hipoteca –com s'ha dit en l'apartat a) anterior- no és una càrrega deduïble; però tampoc serà deduïble el deute, perquè no és un deute del difunt.

La deducció d'un deute del causant no és, però, procedent quan aquest ha estat contret a favor d'hereus, legataris de part alíquota i dels cònjuges, ascendents, descendents o germans dels anteriors, encara que renunciïn a l'herència. No s'aplica aquesta excepció quan s'acrediti l'existència del deute per sentència judicial ferma, per la qual cosa en aquest cas sí que serà deduïble.

Cas particular: deutes tributaris (p.e. IRPF) i deutes a la Seguretat Social (art. 13.2 LISD; art. 32.2 RISD).

c) Despeses deduïbles (art. 14 LISD; art. 33 RISD)

Són deduïbles, exclusivament, les despeses següents:

- en la testamentaria de caràcter litigiós, les despeses ocasionades pel litigi o per l'arbitratge;
- les despeses d'última malaltia satisfetes pels hereus, degudament justificades; i
- les despeses d'enterrament i funeral justificats; "*sempre que guardin la proporcionalitat deguda amb el cabal hereditari, conforme als usos i costums del lloc*", diu la LISD.

Valor de l'adquisició individual:

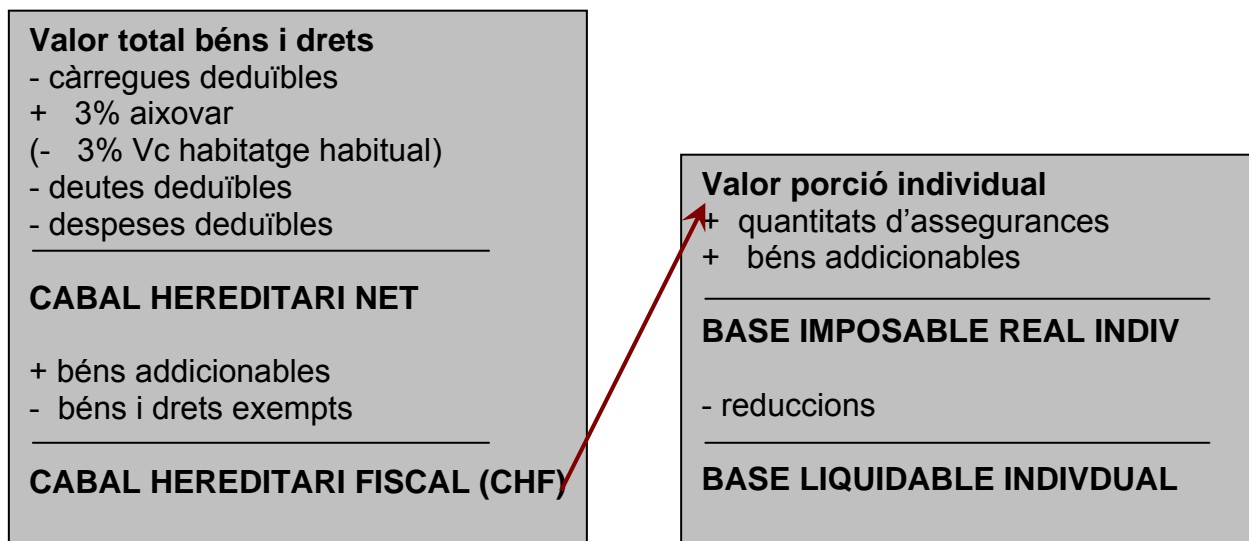
La partició i adjudicació de l'herència a cada drethavent dóna lloc a l'adquisició individual gravada per l'impost. En aquest sentit, l'article 27 LISD determina la tributació de cada drethavent per la seva quota ideal, siguin quins siguin els béns rebuts o els pactes d'adjudicació entre els hereus.

L'excés d'adjudicació, és a dir, l'excés de la participació adjudicada sobre la quota ideal que correspondria al drethavent o legatari segons testament o atribució legal, tributen segons el disposat a l'article 7.2. del text refós de l'ITPAJD,.

Quant als llegats (vegeu art.9 LISD i art. 22 RISD) s'ha de tenir present que en la determinació de la base imposable no es té en compte:

- aixovar domèstic
- addició de béns (llevat que la presumpció afecti al legatari)
- deutes (llevat dels llegats de part alíquota)
- despeses

ESQUEMA:

• La base imposable en les transmissions lucratives entre vius

Tributen en aquesta modalitat les donacions i altres transmissions lucratives entre vius equiparables (art. 3.1.b LISD)

Base imposable: ve constituïda valor real dels béns i drets deduït l'import de les càrregues i dels deutes = valor net dels béns i drets adquirits

ATENCIÓ: Només es consideren deduïbles (art. 17 LISD i arts. 37 i 95 RISD) els deutes garantits amb drets reals que recaiguin sobre els béns transmesos, si el donatari assumeix fefaentment l'obligació de pagar-los.

Acumulació de les adquisicions lucratives:

Per evitar el frau a la progressivitat de l'impost són objecte d'acumulació:

- Donacions entre si, sempre que hi hagi coincidència de donant i de donatari i s'hagin produït dins un termini de tres anys.
- Donacions i adquisicions *mortis causa*, sempre que el drethavent hagi rebut les donacions del causant en els quatre anys anteriors a la successió.

En aquests casos, l'acumulació només es produeix per determinar el tipus de gravamen aplicable a la segona adquisició, que serà el tipus mig que correspongui a la quantitat resultant de l'acumulació (vegeu art. 30 LISD i arts. 60 i 61 del RISD – tingueu en compte que l'art. 62 no ha estat adaptat a la modificació de l'article 30 de la

Llei, per la qual cosa, la contradicció que apareix entre ambdós articles sobre com s'efectua l'acumulació de les donacions a l'herència del donant s'ha de resoldre a favor del sistema dispostat per l'art. 30 LISD)

- També són acumulables a l'herència del causahavent les quantitats percebudes com a beneficiari d'assegurances sobre la vida, quan el causant va ser el contractant en l'assegurança individual, o l'assegurat en l'assegurança col·lectiva. En aquest cas es liquiden ambdós conceptes junts.

NORMES ESPECIALS

Capítol IX de la LISD: juntament amb les normes específiques de donacions especials, acumulació i excessos d'adjudicació (vegeu punts anteriors), es regulen les següents institucions a efectes de l'impost:

a) Drets d'usdefruit i ús i habitació (art. 26 LISD; arts. 49 a 52 RISD) Es tracta de regles aplicables tant en el cas de les herències com en el de donacions.

En el desmembrament del domini, cal atorgar un valor a l'usdefruit i a la nua propietat:

- La valoració de la nua propietat es computa per la diferència entre el valor total dels béns i el valor de l'usdefruit.
- El valor de l'**usdefruit temporal**: es reputa proporcional al valor total dels béns sobre els quals recau, a raó del 2% per cada període d'un any, sense excedir del 70% → el major valor de l'usdefruit temporal s'assoleix quan la seva durada és de 35 anys (s'arriba al topall del 70% assenyalat). No es computen les fraccions de temps inferiors a un any (si es tracta d'un usdefruit de menys d'un any s'ha de computar el mínim del 2%).
- **Usdefruit vitalici**: s'estima que el valor és igual al 70% del valor total dels béns quan l'usufructuari compti menys de 20 anys. Tal percentatge es minora a mesura que augmenta l'edat de l'usufructuari, en la proporció d'un 1% menys per cada any més, amb el límit mínim del 10% del valor total.

Cal aplicar la fórmula:

$$U = 89 - e$$

On:

U: percentatge de l'usdefruit

e: edat de l'usufructuari

- L'art. 51 RISD regula diversos supòsits específics de consolidació del domini, usdefruits successius, amb condició resolutòria, renúncia d'usdefruit, etc.

b) Substitució vulgar: es considera que el substitut hereta del causant; en la substitució pupilar i exemplar es considera que hereta del substituït.

c) Altres institucions successòries:

- Sempre que l'adquirent tingui facultat de disposar es liquida l'impost en ple domini, sense perjudici de devolucions posteriors (vegeu art. 54 RISD)
- L'atribució del dret a gaudir de béns de l'herència, des d'un punt de vista temporal o vitalici, s'assimilarà a l'usdefruit Vegeu art. 54.4 RISD)

d) Repudiació i renúncia de l'herència o del llegat:

(art. 28 LISD i 58 RISD)

- Si la renúncia és pura, simple i gratuïta, s'entén que beneficia per igual a tots els cohereus amb dret d'augmentar, els quals incrementen la seva participació i tributen per aquest benefici com si heretessin directament del causant. Però el parentiu a tenir en compte en la liquidació és el del renunciament quan sigui superior al de l'adquirent.
- Si en canvi la renúncia és a favor de persona determinada, són procedents dos gravàmens:
  - el del renunciament (que s'entén que adquireix *mortis causa* del causant)
  - el del beneficiari com a donació o cessió intervius (s'entén que el renunciament fa donació a favor del beneficiari).
- Una vegada prescrit l'impost la renúncia equival a una donació.

BASE LIQUIDABLE

La base liquidable s'obté aplicant a la base imposable les reduccions aprovades per l'Estat i les CCAA. En primer lloc s'apliquen les reduccions de l'Estat quan no existeix una reducció anàloga de la CA; i a continuació les creades per la pròpia CA.

Quan les CCAA no haguessin fet ús de les seves competències, o no resultés aplicable la normativa pròpia de la CA s'apliquen les reduccions previstes per a l'Estat en la LISD. Resulten també aplicables aquestes últimes en el cas d'obligació real de contribuir i en el d'obligació personal, quan el subjecte passiu o el mort fossin no residents.

a) Reduccions personals: En les adquisicions *mortis causa* s'apliquen uns mínims exempts, que s'estructuren en forma de reduccions de la base imposable i que es modulen en funció del grau de parentiu del causahavent respecte del causant. També es té en compte per incrementar la reducció, quan es tracta de descendents menors de 21 anys, l'edat de l'adquirent.

La configuració dels grups de parentiu i la quantia de la reducció aplicable des de l'1-1-2002 són les que s'assenyalen en el següent quadre:

Grup	Composició	Reduccions
I	Descendents i adoptats, menors de 21 anys.	General: S'han de sumar 2 quantitats: 15.956,87 euros + 3.990,72 per cada any menys de 21 del causahavent o beneficiari La reducció total no pot excedir de: 47.858,59 euros.
II	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Descendents i adoptats no inclosos en el Grup I (els de 21 anys o més); i ♦ Cònjuge, ascendents o adoptants 	+ General: 15.956,87euros.
III	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Col·laterals de 2on i 3er grau ♦ Ascendents i descendents per afinitat. 	+ General: 7.993,46 euros.
IV	La resta de causahavents no incloses en els grups anteriors (col·laterals de 4rt grau o més, parents afins fora de la línia directa; estranys).	No tenen dret a cap reducció per raó del parentiu

La Generalitat de Catalunya ha fet ús de la seva capacitat normativa i té aprovades reduccions per parentiu pròpies, que resultaran d'aplicació en substitució de les assenyalades en el quadre anterior (vegeu Llei 19/2010, de 7 de juny)

Podeu consultar la normativa de Catalunya a la web de la Generalitat especialitzada:

www.gencat.cat/economia/ambits/finances/tributs/index.html i al portal www.e-tributs.net

Per conèixer la legislació d'altres CCAA podeu consultar la web de l'Agència Estatal de la Administració Tributaria: www.aeat.es.

b) Indemnitzacions percebudes per assegurances de vida: reducció del 100% amb el límit de 9.195,49 euros, quan el beneficiari sigui cònjuge, ascendent, descendent, adoptant o adoptat del finat (a Catalunya: 25.000 €)

c) En les adquisicions mortis causa d'empreses individuals o de participacions en entitats exemptes del supòsit 2.º de l'apartat 8.º de l'article 4 de la LIP, quan els drethavents siguin cònjuge, descendents o adoptats i es comprometin a mantenir l'adquisició durant deu anys (a Catalunya, cinc anys) : reducció del 95% del valor de l'adquisició.

La Generalitat de Catalunya té aprovada normativa pròpia sobre aquestes reduccions referides en global com a “reduccions a l'empresa familiar”

d) En les adquisicions mortis causa de l'habitatge habitual del finat, quan els drethavents siguin cònjuge, ascendents o descendents seus, o parent col·lateral major de seixanta-cinc anys que hagi conviscut amb el causant durant els dos anys anteriors a la mort, sempre que es comprometin a mantenir l'adquisició durant deu anys: reducció del 95% del valor de l'adquisició, amb el límit de 122.606,47 euros. (A Catalunya, el límit de la reducció és de 500.000 € i el temps màxim de manteniment, de 5 anys)

e) En les adquisicions mortis causa de béns del patrimoni històric espanyol o de les comunitats autònomes, quan els drethavents siguin el cònjuge, descendents o adoptats, i sempre que aquests últims es comprometin a mantenir l'adquisició durant deu anys (5 anys a Catalunya): reducció del 95% del valor de l'adquisició.

f) Deducció per sobreimposició decenal: En les adquisicions *mortis causa* a favor de descendents de béns que hagin estat objecte d'una o més adquisicions anteriors del mateix tipus en un període màxim de deu anys: reducció de l'import del ja satisfet per l'ISiD en les transmissions precedents.

A Catalunya, resulta d'aplicació la regulació pròpia d'aquesta reducció.

g) Altres reduccions: a Catalunya són aplicables altres reduccions. Així, per exemple, per raó de la discapacitat del subjecte passiu, juntament amb la reducció per mínim exempt, es pot aplicar una reducció de 275.000 euros si té una discapacitat amb un grau igual o superior a 33%, o de 650.000 euros si la discapacitat és igual o supera el 65%.

DONACIONS I TRANSMISSIONS LUCRATIVES ENTRE VIUS EQUIPARABLES

No s'aplica un mínim exempt similar al de la modalitat de successions (reduccions per raó del parentiu entre transmissor i adquirent). Per tant, llevat que resulti d'aplicació alguna de les reduccions específiques que s'esmenten a continuació, la base liquidable coincidirà amb la base imposable.

Reduccions:

a) Transmissió d'explotacions agràries prioritàries a l'empara de la Llei 19/1995, de 4 de juliol.

b) Transmissió d'una empresa individual, un negoci professional o de participacions en entitats exemptes de l'IP, en les condicions que estableix l'article 20.6 de la LISD.

c) Donació a favor del cònjuge, descendents o adoptats de béns del patrimoni històric espanyol o de les comunitats autònomes, que preveu l'article 20.7 de la LISD.

e) Altres reduccions: A Catalunya, a més d'haver estat aprovada una regulació específica de les reduccions anteriors, també són aplicables les següents:

- ♦ Reducció per la donació d'una habitatge al descendents (jove) per a què constitueixi el seu primer habitatge habitual o de dinars per a adquirir-lo.
- ♦ Reducció per la donació a favor del patrimoni protegit d'un discapacitat

DEUTE TRIBUTARI

Per a obtenir la quota a pagar, cal efectuar 2 passos:

- ♦ primer, cal obtenir la quota íntegra: és el resultat de l'aplicació a la base liquidable d'una escala o tarifa única de caràcter progressiu.
- ♦ i, després, per obtenir la quota tributària cal multiplicar la quota íntegra pel coeficient que resulta en atenció al grau de parentiu del subjecte passiu i del valor del seu patrimoni pre-existent.

La quota íntegra - tarifa

S'ha deflactat algunes vegades per compassar-la a inflació, però no en els últims anys. Conforme a la Llei de cessió, correspon a les CCAA l'aprovació de la tarifa de l'impost. En cas que una comunitat no hagi aprovat la tarifa, la base imposable es gravarà amb els tipus que s'indiquen en l'escala prevista a l'art. 21.2 de la LISD, que varien entre el 7,65% i el 34%, aproximadament.

La quota tributària – els coeficients multiplicadors

Com dèiem, la quantia del coeficient multiplicador aplicable sobre la quota íntegra, ve determinada per:

- ♦ El patrimoni preexistent del subjecte passiu en el moment de la meritació del tribut
- ♦ El seu grau de parentiu amb el causant, donant, contractant de l'assegurança o assegurat

L'article 22.2 de la LISD preveu una reducció de la quota quan es produeix "error de salt", així com l'aplicació del coeficient màxim quan els drethavents no siguin coneguts (sense perjudici de possible la devolució posterior)

A Catalunya

Les comunitats autònomes tenen capacitat normativa per a determinar la tarifa i els coeficients multiplicadors. La vigent Llei 19/2010, de 7 de juny, diferencia 2 tarifes: i ha suprimit els coeficients multiplicadors per raó del patrimoni pre-existent:

- ♦ una tarifa d'aplicació general (vigent des de l'1 de gener de 2010) per a les successions, donacions i assegurances, aplicable llevat que resulti d'aplicació la tarifa específica següent ;
- ♦ una tarifa específica aplicable a les donacions i altres negocis lucratius entre vius a favor de parents dels grups I i II (tarifa vigent des de l'1 de gener de 2008).

Pel que fa als coeficients multiplicadors, cal assenyalar que la Llei 19/2010 esmentada ha suprimit el criteri del patrimoni pre-existent, de manera que només els parents del grups III i IV veuen incrementada la seva quota per efecte del corresponent coeficient multiplicador, sense que el seu patrimoni previ modifiqui aquest coeficient.

DEDUCCIONS I BONIFICACIONS

Quan la subjecció a l'impost es produeix per obligació personal, el contribuent té dret a la deducció per doble imposició internacional de l'article 23 LISD, quan béns o drets que ha adquirit han satisfet també l'impost en un altre país.

Així mateix, si el contribuent té la seva residència habitual a Ceuta i Melilla, s'efectuarà una bonificació del 50% de la quota, d'acord amb les regles previstes a l'article 23 bis LISD.

GESTIÓ DE L'IMPOST

Competència

Correspon la competència per a la gestió, liquidació, recaptació,... de l'ISiD a les delegacions i administracions de l'AEAT i oficines anàlogues de les CCAA que tinguin cedida la gestió conforme al règim de cessió de tributs que sigui vigent.

Punts de connexió per a la competència territorial (Article 70 RISD)

- ♦ Adquisicions *mortis causa*: la residència habitual del causant.
- ♦ Donacions: on es trobin els béns immobles, residència habitual del donatari, en els altres casos; o el territori que correspongui a la part dels béns que tingui més valor.
- ♦ Assegurances de vida: on l'entitat asseguradora hagi d'efectuar el pagament.

A Catalunya tenen encomanades les funcions relacionades amb l'aplicació dels tributs en l'ISiD l'Agència Tributària de Catalunya i, per conveni d'aquesta amb el Col·legi de Registradors, les oficines liquidadores de districte hipotecari.

Obligacions formals

a) Obligacions del subjecte passiu:

♦ Declarar o autoliquidar: l'opció de declarar (presentació de documents) o, a més, autoliquidar l'impost, correspon al subjecte passiu. En virtut de l'article 21 de la Llei 5/2007, de 4 de juliol, de mesuris fiscals i financeres, s'entén complerta a Catalunya l'obligació de presentació dels documents comprensius del fet imposable, quan la declaració informativa de l'escriptura és presentada per via telemàtica pel Notari autoritzant, conforme al previst en la DÓNA 2a de la Llei 12/2004, de 27 de desembre.

Es pot destacar que a Catalunya, des del 9 de desembre de 2007 el subjecte passiu només pot presentar autoliquidació, tot això de conformitat amb el previst a l'art. 40.2 de la Llei de cessió de tributs (Llei 21/2001, de 27 de desembre) i la conseqüent modificació de l'art. 34.4 de la LISD.

♦ Deure d'acompanyar la documentació exigida.
disposició transitòria sisena de la LISD: implantació de declaració-liquidació obligatòria a mesura que les CCAA estableixin un servei d'assistència al contribuent.

♦ termini de presentació

a) En adquisicions mortis causa i en assegurances de vida: sis mesos a partir del dia de la mort del causant, prorrogable sis mesos més.

b) En donacions, el termini és de trenta dies hàbils a partir del dia següent a la data de l'acte) igual que en ITPAJD. A Catalunya, 1 mes, comptat de data a data.

♦ l'art. 65 LISD que establia que les notificacions que rebí i les diligències que subscriu el presentador tenen plens efectes respecte dels interessats, regulant diversos aspectes d'aquest presumpte, va ésser declarat inconstitucional per STC 111/2006, 5 d'abril, pel que les notificacions i diligències (excepte per als aspectes de mer tràmit), s'han de realitzar sempre, com en els altres impostos, directament amb els interessats o amb els seus representants expressament autoritzats.

b) Obligacions de tercers: Obligació d'òrgans|orgues judicials, encarregats del Registre Civil i notaris de subministrar periòdicament informació dels actes en què intervinguin que puguin donar lloc a la meritació de l'impost.

Garanties

Per assegurar el compliment de l'impost (forma molt similar a la LITPAJD) la LISD estableix:

- ♦ Prohibició de lliurar béns a persones diferents del titular o abonar indemnitzacions de l'assegurança de vida sense justificació prèviament del pagament de l'impost.
- ♦ Tancament registral, o prohibició d'admissió i negació d'efectes en oficines o registres públics, dels documents que continguin actes subjectes a l'ISiD si no consta que s'han presentat a liquidació.

Liquidacions parcials a compte, pagament en espècie i ajornament

- ♦ Els interessats en successions hereditàries poden realitzar autoliquidació parcial o sol·licitar que es liquidi parcialment, amb la finalitat de cobrar assegurances de vida (justificant el pagament del gravamen sobre la indemnització), crèdits, salaris no percebuts pel causant, i per retirar béns, valors, efectes o diners dipositats (art. 78 RISD)
- ♦ Conforme al previst a l'article 60.2 de la Llei General Tributària és possible realitzar el pagament de l'impost mitjançant el lliurament de béns del patrimoni històric espanyol, segons l'article 69.2 de la Llei 16/1985, de 25 de juny.
- ♦ Ajornaments i fraccionaments:

A més de poder sol·licitar els ajornaments o fraccionaments previstos amb caràcter general al Reglament general de Recaptació (vegeu art. 81 RISD), es preveuen supòsits aplicables específicament en el pagament d'aquest impost:

- Art. 82 RISD: possibilitat d'ajornar el pagament de les liquidacions per terminis fins i tot d'un any si no hi ha efectiu o béns de fàcil realització suficients per al pagament dels impostos liquidats. S'ha de sol·licitar abans del cinquè mes del termini de pagament reglamentari, no s'exigeix garantia, però es meriten interessos de demora. En els mateixos supòsits deixant garantia, es pot concedir fraccionament de fins cinc anys.

-També pot acordar-se l'ajornament del pagament fins que es coneguin els drethavents (art. 84 RISD).

- Supòsits especials de l'article 39 LISD (desplegat als arts. 83, 85 i 85 bis RISD): casos de transmissió d'empresa individual i d'habitatge habitual del causant: possibilitat d'ajornament durant cinc anys, amb garantia i sense la meritació d'interessos; i fraccionament per percepció de quantitats en forma de renda per contractes d'assegurances sobre la vida)